

2. Berkes F., Colding J., Folke C. *Navigating Social–Ecological Systems: Building Resilience for Complexity and Change*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 393 p.

3. Folke C. Resilience (Republished). *Ecology and Society*. 2016. Vol. 21, No. 4. P. 44.

4. Raworth K. *Doughnut Economics: Seven Ways to Think Like a 21st-Century Economist*. White River Junction, VT: Chelsea Green Publishing, 2017. 372 p.

5. Вакуленко В. М. *Сталий розвиток територіальних громад у контексті децентралізації влади в Україні*. Київ: Національна академія державного управління при Президентові України, 2020. 220 с.

6. Сторонянська І. З., Сментіна Н. В. *Інституційне забезпечення сталого розвитку територіальних громад*. Львів: Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України, 2021. 184 с.

7. Васильєва Т. А., Руденко О. В. *Фінансові механізми сталого розвитку місцевих громад*. Суми: Сумський державний університет, 2022. 156 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-546-7-36>

ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕЖИМНО-СЕКРЕТНИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОСВІТНІЙ ТА НАУКОВИЙ ВИМІР

Салафетник К. І.

*здобувачка першого(бакалаврського) рівня вищої освіти,
Національна академія Служби безпеки України
м. Київ, Україна*

Гоц О.В.

*Національна академія Служби безпеки України
м. Київ, Україна*

Сучасні виклики, пов'язані з повномасштабною збройною агресією Російської Федерації проти України, зумовили необхідність зміцнення національної системи безпеки, у тому числі вдосконалення діяльності режимно-секретних органів (РСО). Ці структури виконують ключову функцію в забезпеченні державної політики у сфері охорони державної таємниці, обмеження доступу до секретної інформації, підтриманні належного рівня захисту даних, що мають важливе значення для обороноздатності держави [1].

В умовах воєнного стану роль РСО суттєво зростає, оскільки будь-яке порушення режиму секретності чи витік інформації може призвести до серйозних наслідків для безпеки держави, її збройних сил та міжнародних партнерів.

Проблематика ефективного функціонування режимно-секретних органів у воєнний період полягає в тому, що, з одного боку, існує потреба у швидкому та гнучкому обміні інформацією між військовими, розвідувальними та управлінськими структурами, а з іншого – необхідно забезпечити жорсткий контроль за дотриманням правил секретності [2]. У сучасних умовах війни, коли противник активно застосовує методи кібератак, інформаційно-психологічного впливу та технології соціальної інженерії, зростає ризик несанкціонованого доступу до відомостей з обмеженим доступом. Саме тому забезпечення ефективної роботи РСО потребує не лише організаційних і правових рішень, а й глибокої наукової та освітньої підтримки.

Актуальність теми полягає в тому, що режимно-секретна діяльність у воєнний час є ключовим елементом національної безпеки, оскільки захист інформації впливає на ефективність оборонних операцій, дипломатичних процесів і стратегічного планування [3]. Освітній і науковий вимір роботи РСО визначає підготовку фахівців, здатних ефективно працювати в умовах війни та інформаційних загроз, поєднуючи аналітичне мислення, правові знання та технічні навички управління інформацією.

В умовах воєнного стану діяльність РСО набуває низки особливостей, серед яких – необхідність адаптації процедур захисту інформації до умов постійної зміни оперативної обстановки. Органи забезпечують охорону державної таємниці відповідно до Закону України «Про державну таємницю», контролюють дотримання режиму секретності в органах державної влади, військових підрозділах і на підприємствах оборонно-промислового комплексу [4]. Одним із основних завдань є запобігання витоку інформації, а також виявлення та ліквідація каналів несанкціонованого доступу. Важливим напрямом роботи залишається організація перевірок, інструктажів, службових розслідувань у випадках порушення правил роботи з секретними документами, а також взаємодія з підрозділами кіберзахисту, контррозвідки та технічного захисту інформації.

З освітньої точки зору, забезпечення належного рівня підготовки персоналу РСО вимагає оновлення навчальних програм і впровадження сучасних методів підготовки. До освітнього процесу необхідно включати дисципліни, пов'язані з організацією режиму секретності, кібербезпекою, інформаційною гігієною, управлінням ризиками та протидією інформаційним впливам. Практичні елементи навчання мають бути зорієнтовані на моделювання кризових ситуацій, навчання реагуванню на витоки даних, відпрацювання алгоритмів взаємодії у надзвичайних умовах. Такі підходи дозволяють підготувати фахівців,

здатних швидко й ефективно ухвалювати рішення в умовах невизначеності та підвищеної інформаційної загрози.

Наукова діяльність у сфері режимно-секретного забезпечення спрямована на пошук нових технологій та підходів до охорони інформації, розробку інтелектуальних систем контролю доступу, засобів криптографічного захисту, аналізу ризиків і прогнозування загроз. Науковці сектору безпеки спільно з фахівцями у галузі інформаційних технологій та державного управління створюють аналітичні моделі, які допомагають оптимізувати роботу РСО в умовах воєнного стану. Розвиток міжвідомчої співпраці між науковими установами, військовими структурами та урядовими органами дозволяє забезпечити єдиний підхід до формування національної системи захисту секретної інформації.

Одним із ключових завдань сучасного етапу розвитку системи режимно-секретної діяльності є формування сталої культури інформаційної безпеки серед усіх категорій персоналу, який має доступ до державної таємниці [5]. Недостатня обізнаність або недбалість працівників можуть призвести до серйозних порушень режиму секретності, що становить потенційну загрозу національній безпеці. Для запобігання таким ризикам необхідно забезпечити системну просвітницьку роботу, організовувати регулярне навчання та підвищення кваліфікації співробітників. Важливим напрямом удосконалення діяльності РСО є створення єдиної інтегрованої системи моніторингу стану режиму секретності, яка дозволить своєчасно виявляти потенційні загрози та оперативно реагувати на них [6].

Отже, функціонування режимно-секретних органів у воєнний час потребує системного підходу, який включає правове, організаційне, технічне, освітнє та наукове забезпечення. Важливо удосконалювати нормативну базу з урахуванням специфіки воєнного стану, посилювати матеріально-технічну базу РСО, формувати ефективні кадрові резерви та запроваджувати сучасні цифрові інструменти контролю доступу. Не менш важливим є розвиток наукових досліджень і підготовка нової генерації фахівців, які володіють необхідними знаннями для роботи в умовах гібридних загроз.

Таким чином, освітній і науковий вимір діяльності режимно-секретних органів виступає запорукою підвищення стійкості державної системи охорони інформації. Саме через розвиток науки, інновацій і професіоналізму кадрів можливо забезпечити надійний захист державної таємниці, зберегти інформаційну перевагу та гарантувати національну безпеку України в умовах воєнного стану.

Література:

1. Закон України «Про державну таємницю» № 3855-XII від 21.01.1994 р. (зі змінами і доповненнями). – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3855-12> (дата звернення: 12.10.2025).

2. Постанова Кабінету Міністрів України № 205 від 21.02.2025 р. «Деякі питання створення, адміністрування та забезпечення функціонування засобу інформатизації». – URL: <https://www.kmu.gov.ua/pras/deiaki-pytannia-stvorennia-administruvannia-ta-zabezpechennia-funktsionuvannia-zasobu-t210225> (дата звернення: 12.10.2025).

3. Постанова Кабінету Міністрів України № 736 від 19.10.2016 р. «Про затвердження Типової інструкції про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію». – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/736-2016> (дата звернення: 12.10.2025).

4. Грицай О. І. Режимно-секретна діяльність в умовах воєнного стану: правові та організаційні аспекти // Вісник Національного університету «Одеська юридична академія». – 2023. – № 3(50). – С. 212–220. – DOI: 10.32837/prnuola.v3i50.1125.

5. Харченко Н. В. Організаційно-правові засади охорони державної таємниці в Україні // Науковий журнал «Державна безпека та право». – 2022. – № 3. – С.55–63. – URL: https://www.researchgate.net/publication/358410465_ORGANIZACIJO-PRAVOVI_ZASADI_OHORONI_DERZAVNOI_TAEMNICI_V_UKRAINI (дата звернення: 12.10.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-546-7-37>

ЛУЦЬКИЙ КОЛЕГІУМ: ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА ПАМ'ЯТЬ СТОЛІТЬ

Сірук Н. М.

*кандидат історичних наук, доцент,
викладач історії,*

*Відокремлений структурний підрозділ «Волинський фаховий коледж
Національного університету харчових технологій»
м. Луцьк, Україна*

Постановка проблеми. Робота націлена на аналіз змістовного наповнення історико-культурної пам'ятки – Луцького колегіуму та виявлення його специфічних ознак, значимих як для пересічного волинянина, так і студентства міста Луцька.

Мета дослідження. Оцінка пам'ятки, як соціокультурного феномену, яка здатна створювати сприятливу суспільну атмосферу для збереження історико-культурної спадщини, визначати соціальну поведінку молоді та бути ефективним засобом формування світогляду українського суспільства.